

УДК 347.952

Олександр Крупчан,

кандидат юридичних наук,
академік АПрН України,
директор НДІ приватного права і підприємництва АПрН України,

Володимир Перепелюк,

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
НДІ приватного права і підприємництва АПрН України

ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Масштаби невиконання судових рішень в адміністративних справах є настільки значними, що становлять загрозу національній безпеці України. Основна причина системного невиконання полягає у безвідповідальності та низькій правовій культурі тих органів і посадових осіб, які за Конституцією України мали б виступати гарантами належного виконання судових рішень. Протидіяти цьому явищу слід, у першу чергу, шляхом докорінного реформування вітчизняного інституту кримінальної юстиції.

Ключові слова: рішення адміністративного суду; компетенція державного виконавця; кримінальна відповідальність.

Кожна держава, яка визнає верховенство права та пріоритет прав людини, зобов'язана забезпечити чітко та безумовне виконання судових рішень. Це є запорукою ефективності встановлених у законі засобів правового захисту, довіри приватних осіб до судової системи та їх переконання у непорушності правопорядку. Причому особливо важливо, щоб держава добросовісно виконувала згаданий обов'язок також і у випадках, коли судові рішення ухвалені і проти неї. У такий спосіб уряд показуватиме приклад того, як слід ставитися до права в цілому та правосуддя зокрема. Належно виконуючи згадані судові рішення, держава також утверджуватиме принцип правової рівності, адже обов'язок нести юридичну відповідальність за свої дії є спільним для всіх суб'єктів права.

Варто зазначити, що серед усіх судових рішень, ухвалених проти держави, судові рішення в адміністративних справах мають для публічної адміністрації особливу вагу. Вони дозволяють усунути ті правові помилки у публічному управлінні, які не вдалося виявити та знешкодити засобами адміністративного контролю. Дієва адміністративна юстиція

також може стати одним із засобів боротьби із корупцією.

Більшою чи меншою мірою проблеми із виконанням судових рішень в адміністративних справах існують у багатьох державах світу [1]. Існують ці проблеми і в Україні. Проте у нашій державі їх масштаби настільки значні, що, за оцінкою Міністра юстиції України, станом на початок 2008 р., вони становили загрозу національній безпеці [2]. Високопосадовець заявив, що у минулому році рівень виконання судових рішень становив лише 32%. За час, що минув після цієї заяви, загальний показник у цій сфері дещо покращився: за даними Верховного Суду України на березень 2009 р. рівень виконання судових рішень склав близько 40% [3]. Разом із тим, у частині виконання судових рішень саме в адміністративних справах істотного прогресу не спостерігається. Показовим у цьому плані є приклад Вінницького окружного адміністративного суду, який із усієї системи адміністративних судів розпочав роботу одним із перших. Із квітня 2007 р. по червень 2009 р. цей суд ухвалив 3221 судові рішення, на основі чого видав 3722 виконавчих листа. При цьому, станом на червень 2009 р., лише 6% від ухвалених

рішень, які потребували примусового виконання, було реально виконано (відповідно, до суду надійшло 188 постанов державних виконавців про закінчення виконавчого провадження у зв'язку із фактичним виконанням судового рішення) [4].

Причин цього явища чимало — починаючи від недостатнього професійного рівня службовців публічної адміністрації і закінчуючи хронічним недофінансуванням потреб державного апарату. Однак найбільш небезпечний фактор полягає у тому, що у непоодиноких випадках судові рішення не виконуються навмисно, і при цьому не ким іншим, а саме тими органами і посадовими особами, які виступають гарантами належного виконання.

На стан виконання судових рішень, у тому числі й адміністративних судів, вкрай негативно впливає також бездіяльність Верховної Ради України. Європейський суд з прав людини у половині зі своїх рішень, постановлених проти України (188 із 360 рішень), підтвердив факт порушення Україною права особи на виконання судового рішення протягом розумного строку. Цей факт красномовно свідчить, що сфера виконання судових рішень є однією із найбільш проблемних у нашій правовій системі. В таких рішеннях Європейський суд з прав людини постійно прямо вказує, що однією з причин подібного систематичного порушення права особи на виконання судового рішення є неналежна якість відповідного законодавства та необмеженість розсуду парламенту у виділенні бюджетних коштів для їх виплати за відповідними судовими рішеннями.

Зокрема у рішенні в справі «Донченко проти України» зауважено: «...Далі Суд зазначає, що заходи, які вживала державна виконавча служба у ході виконавчого провадження та на які посилався Уряд, виявились неефективними. Суд вважає, що до його завдань не належить вирішення питання того, який спосіб буде для держави найбільш прийнятним для забезпечення повного виконання рішення. Однак, беручи до уваги висновки Суду стосовно відповідальності держави у виконанні рішення, яке розглядається (див. пункти 35—36 вище), Суд вважає, що національні органи державної влади, включаючи міліцію, ... не змогли повністю виконати свої зобов'язання за пунктом 1 статті 6 Конвенції» [5].

В іншому своєму рішенні на зауваження Уряду України про те, що заявник не вичерпав всі доступні національні засоби юридичного захисту, оскільки він не оскаржив до національних судів дії виконавчої служби, Європейський суд з прав людини вказав таке: «Суд зауважує, що він вже відхиляв подібні твердження Уряду у справах, в яких невиконання рішень, винесених проти державних органів, було зумовлене не тим, що державні виконавці виконували свої обов'язки неналежним чином, а тим, що державою не було вжито відповідних бюджетних та законодавчих заходів» [6].

Подібні рішення Європейський суд з прав людини приймає щодо України ось уже п'ятий рік, однак Верховна Рада України досі так і не спромоглася вжити заходів для покращення кризової ситуації у сфері виконання судових рішень.

Судове рішення у правовій системі держави

Можливості суду щодо поновлення прав особи та впливу із цією метою на публічну адміністрацію значною мірою залежать від особливостей національної правової системи.

По-перше, має значення те, яка роль у регулюванні суспільних відносин відведена публічному (у першу чергу, адміністративному) праву. Як показує світова практика, у правових системах, де публічне право проникло у правові традиції досить глибоко, критерії судового контролю за правомірністю дій адміністрації розроблені достатньо детально. З одного боку, це із великим ступенем ефективності дозволяє обмежити сваволю управлінця. Однак, з іншого боку, це ж стримує і суддів; при здійсненні контролю за адміністрацією суди не мають можливості глибоко проникати у суть адміністративних рішень. У свою чергу, правові системи із традиційно слабкими позиціями публічного права характеризуються мінімумом обмежень щодо глибини судового контролю. Тому, якщо раніше, наприклад, британські суди обмежувалися перевіркою лише процедурних вимог, які мали бути дотримані при прийнятті адміністративного акта, то сьогодні вони інколи вдаються до правової оцінки суті адміністративного акта [7]. Звісно, що глибше судовий кон-

троль, то важливішою має бути роль суду у виконанні відповідного судового рішення.

По-друге, необхідно зважити на природу юрисдикційних органів, які за національним правом уповноважені на вирішення адміністративних справ. Якщо такі органи за своєю природою є судовими, то їх можливості щодо коригування дій адміністрації досить обмежені. З огляду на принцип розподілу влади ні у рішенні по суті справи, ні у рішеннях на стадії виконання суд не має права давати публічній адміністрації детальних інструкцій. У свою чергу, ті юрисдикційні органи, які за своєю природою є адміністративними, мають більше можливостей вплинути на зміст публічного адміністрування.

І, нарешті, по-третє, визначальною рисою національних правових систем, що обумовлює обсяг повноважень суду, є ступінь лояльності органів публічної влади до судових рішень. Якщо він високий, то немає потреби закріплювати за судом спеціальні повноваження із примушування адміністрації до виконання судових рішень. Якщо ж ступінь лояльності низький, то подібні спеціальні повноваження можуть бути ефективними лише у разі їх поєднання із адекватними позасудовими гарантіями.

Щодо України, то її правова система саме таким чином впливає на можливість суду. Публічне право тут за успадкованою від радянських часів традицією становить досить вагому частину національного нормативного масиву. При цьому варто зауважити, що демократичні засади, на яких ця галузь сьогодні ґрунтується, почали проникати у юридичну (зокрема й судову) практику не так давно — із середини 90-х років минулого століття. Суди у загальній своїй масі все ще достатньо рідко застосовують у своїх рішеннях принцип верховенства права та міжнародні стандарти прав людини. Проте і при такому застосуванні вітчизняне публічне право забезпечує суди відносно якісним інструментом контролю за публічною адміністрацією. Крім цього, ч. 3 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України (далі — КАСУ) істотно доповнила цей інструментарій, визначивши для адміністративних судів систему критеріїв, якими слід керуватися при перевірці правомірності оскаржених рішень (дій, бездіяльності). Отже,

обов'язки публічної адміністрації у чинному законодавстві окреслено цілком задовільно, що дозволяє адміністративним судам у своїх рішеннях покладати на неї досить детальні обов'язки.

Зважаючи на те, що вітчизняні адміністративні суди за своєю природою є класичними органами правосуддя, то, з огляду на принцип розподілу влади, вони утримуються від контролю за доцільністю владних рішень та дій. Хоча відповідна заборона у КАСУ відсутня, проте Вищий адміністративний суд України (далі — ВАСУ) в одному із своїх рішень сформулював позицію про те, що дискреційні владні рішення та дії знаходяться за межами адміністративно-судового контролю [8].

Слід вказати, що визначальна риса правової системи — рівень лояльності публічної адміністрації до судових рішень — в Україні розвинена досить слабо. Тому для реального виконання судового рішення доводиться інтенсивно використовувати позасудові правові засоби.

При цьому слід повністю погодитися із думкою С. П. Головатого, зафіксованою у його тритомній праці ще у 2006 р., «що утвердження в Україні принципу верховенства права поки що є справою недосяжною внаслідок того, що в нашій країні й досі ще не створено повноцінної системи адміністративної юстиції, яка, як доводить світовий (передусім — європейський) досвід у цій сфері, виступає найдієвішим засобом захисту прав та інтересів особи від сваволі та зловживань в адміністративній діяльності влади, насамперед виконавчої» [9].

Висока якість судового рішення — запорука його належного виконання

Лише повний, об'єктивний та неупереджений судовий процес може привести до ухвалення правосудного рішення, авторитет якого не викликати сумнівів у публічної адміністрації. Тому про ефективність виконання майбутнього судового рішення необхідно піклуватися вже самих ранніх стадіях судового процесу. Зокрема у необхідних випадках слід застосовувати заходи забезпечення позову. Інакше на момент набрання судовим рішенням законної сили може виявитися, що виконати його вже неможливо. На сьогодні ст. 117 КАСУ досить якісно уре-

гулювала процедуру вжиття таких заходів. Проте законодавець, під дією переважно тимчасових кон'юнктурних міркувань, дедалі частіше намагається обмежити дію згаданої статті КАСУ і заборонити застосування забезпечувальних заходів у окремих категоріях справ. Конституційний Суд України дає таким намірам належну оцінку (п. 3.12 мотивувальної частини та п. 2 резолютивної частини Рішення Конституційного Суду України (у справі про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виборів Президента України) від 19.10.2009 р. № 26-рп/2009). Залишається сподіватися, що його рішення стануть ефективним застереженням від подібних експериментів у майбутньому.

Не менш важливим фактором, що впливає на ефективність виконання, є чіткість та ясність резолютивної частини судового рішення. Якщо судове рішення не відповідає цим вимогам, то закон вимагає вжити заходів щодо усунення цього порушення — роз'яснити рішення, внести зміни у рішення. Природно, що вжиття цих заходів відкладає момент реального поновлення прав особи. Тому вкрай важливо, щоб суди користувалися порадами, що містяться у постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судове рішення» від 29.12.1976 р. № 11. Авторитетність судового рішення значною мірою обумовлюється також якістю і його мотивувальної частини.

Взаємозалежність повноважень суду та організаційної моделі виконання

Спектр повноважень, якими може наділятися суд для вирішення адміністративних справ, досить широкий. Починаючи від «негативного адміністрування» і закінчуючи прийняттям рішень (вчиненням дій) замість публічної адміністрації. У першому випадку повноваження суду обмежуються лише можливістю ствердити протиправність владного рішення (дії, бездіяльності), а порядок і спосіб поновлення прав позивача визначає сама адміністрація. У другому із двох наведених випадків у судовому рішенні по суті справи або ж у рішенні, яке приймається на етапі примусового виконання, суд ухвалює приписи, які замінюють собою приписи органу публічної адміністрації; це саме стосується можливості суду вчи-

няти дії замість адміністрації. Кожна із держав обирає свій варіант, виходячи із національних підходів до балансу між правом на ефективний судовий захист та принципом розподілу влади.

Необхідно зазначити, що світова практика знає лише поодинокі приклади прямого судового управління при поновленні прав особи (наприклад Іспанія). У таких випадках у розпорядженні суду перебувають допоміжні адміністративні органи, які виконують передбачені у судовому рішенні дії. За загальним же правилом суди обмежені у можливості давати адміністрації прямі вказівки щодо порядку поновлення прав особи, а тому відповідальність за виконання судового рішення покладається на орган, який, власне, і прийняв скасований за результатами судового процесу акт (вчинив протиправну дію чи бездіяльність), тобто на орган-відповідач [10]. Правда є приклади, коли виконання судового рішення покладається не на відповідача, а на інший орган публічної адміністрації, який, за переконанням суду, буде більш ефективним у справі виконання судового рішення (Швейцарія, Фінляндія, Австралія). Такий «інший адміністративний орган» може бути визначений безпосередньо у законі.

Що ж до примусового виконання судового рішення, то нерідко воно доручається тим самим спеціальним адміністративним органам, які відповідають за примусове виконання рішень у інших справах (цивільних, господарських тощо). Однак, за висновками експертів, такі органи призначені переважно для виконання рішень у приватних (майнових) спорах, а при виконанні рішень у публічних спорах ефективність цих органів практично нульова [11]. У деяких країнах примусове виконання здійснюють спеціально визначені особи (комісіонери), які за своїм статусом можуть бути приватними або публічними. В Італії така особа може бути спеціально призначена із числа приватно практикуючих юристів, а у Люксембурзі — із числа посадових осіб державного органу, основне призначення якого полягає у нагляді за органами децентралізованого управління.

В Україні адміністративні суди наділені істотними за своїм обсягом повноваженнями при поновленні прав особи. Вони можуть покладати на відповідача обов'язок прийняти рішення (вчинити дію), якщо всупереч закону він цього не

зробив. При цьому, в судовому рішенні по суті справи, або ж в ухвалі під час примусового виконання суд може визначити також порядок і спосіб виконання. Слід зауважити, що на етапі добровільного виконання суд обмежений в ухваленні такого рішення. Якщо у рішенні по суті справи спосіб і порядок виконання не визначено, то до початку примусового виконання суд не має права їх визначити. Гадаємо, для такого підходу в правовому регулюванні немає достатніх підстав. Навпаки, судовий захист має бути максимально оперативним, тому в разі потреби суд вже на етапі добровільного виконання повинен визначити порядок та спосіб виконання за аналогією зі ст. 263 КАСУ.

Необхідно підкреслити, рішення про порядок і спосіб виконання суди ухвалюють рідко. Основний мотив — посилення на принцип розподілу влади та принцип законності. З першого погляду ця мотивація виглядає переконливою. Дійсно, суд не має права покласти на орган публічної адміністрації обов'язок, який не передбачений законом. Проте, з іншого боку, слід взяти до уваги, що нерідко на рівні закону закріплено лише засади правового статусу (та порядку діяльності) того чи іншого органу влади; а основна маса норм із цього питання міститься у підзаконних актах. Не секрет, що під час такої підзаконної деталізації деякі засади спотворюються, або й взагалі не відображаються в цих актах. Тому, на нашу думку, саме судові рішення (яке, до речі, має силу закону) повинне на основі засад правового статусу вказати порядок і спосіб дій адміністрації при поновленні прав особи у конкретному випадку, якщо на підзаконному рівні такі порядок і спосіб не врегульовані.

Щодо суб'єктів, які відповідно до законів України несуть відповідальність за виконання судового рішення у добровільному порядку, то їх можна поділити на дві групи: 1) суб'єкти владних повноважень-відповідачі в адміністративній справі та 2) суб'єкти владних повноважень, на яких обов'язок із виконання певних видів судових рішень покладено безпосередньо законом чи іншим нормативно-правовим актом (так би мовити, «виконавці за законом»). Перша група виділяється на підставі статей 105, 162 та ін. КАСУ, а друга група — ч. 1 ст. 257 КАСУ. При цьому на практиці суди від-

мовляються застосовувати останню із наведених статей через те, що відповідні суб'єкти владних повноважень стороною у справі не є, а тому щодо них жодних приписів у резолютивній частині судового рішення бути не може. Проте, на нашу думку, такий підхід не зовсім виправданий. Хоча «виконавці за законом» і не є стороною у справі, однак саме по собі судові рішення породжує для них обов'язок вчинити дії, передбачені певним законом. Наприклад, судові рішення про визнання нормативно-правового акта незаконним є підставою для того, щоб державний орган юстиції скасував своє рішення про державну реєстрацію цього акта (пп. «б» п. 17 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. № 731). Тому доцільно, щоб у подібних випадках у резолютивній частині рішення зазначалася необхідність надіслати його на виконання до суб'єкта владних повноважень, який визначений для цього законом.

Принагідно варто згадати дискусію щодо статусу органів Державного казначейства України. Одна позиція полягає у тому, що у спорах з приводу виплати бюджетних коштів ці органи необхідно вважати відповідачами; за іншою позицією — «виконавцями за законом», а ще за третьою позицією — органами примусового виконання [12]. При вирішенні цієї проблеми необхідно виходити із суті рішення, яке підлягає виконанню. Якщо обов'язок із виплати бюджетних коштів воно покладає на суб'єкта владних повноважень, який виконати цей обов'язок у добровільному порядку відмовляється, то орган Державного казначейства у такому випадку виступить у ролі примусового виконавця (підрозділ «Безспірне списання коштів з рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів» Порядку виконання рішень про стягнення коштів з рахунків, на яких обліковуються кошти державного та місцевих бюджетів, або бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.07.2008 р. № 609). Якщо за законом судові рішення у добровільному порядку має виконати орган Державного казначейства, то, зрозуміло, що у такому разі цей орган виступить у ролі «виконавця за законом» (підрозділ «Безспірне списання

загальнодержавних видатків державного бюджету» Порядку виконання рішень про стягнення коштів з рахунків, на яких обліковуються кошти державного та місцевих бюджетів, або бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.07.2008 р. № 609). Якщо ж орган Державного казначейства зобов'язаний буде за законом здійснити виплату певних коштів і не здійснить її, то у такому разі його слід притягати до участі у справі як відповідача.

Примусове виконання судового рішення здійснюється в Україні державним виконавцем (окрім рішення про стягнення бюджетних коштів, яке примусово виконується органом Державного казначейства). Правда, ефективність цього виконання досить низька. На практиці зустрічаються численні випадки формалізму в роботі цієї служби; під будь-яким приводом виконавці намагаються відмовити у відкритті виконавчого провадження [13]. Є приклади, коли державний виконавець починає належно виконувати свої обов'язки лише після того, як зацікавлена особа подає на нього до прокуратури заяву про скоєння ним злочинів, передбачених статтями 367 (службова недбалість) та 382 (невиконання судового рішення) Кримінального кодексу України [14].

Зважаючи на це, пропонують такі напрями виходу із ситуації. Одні вважають, що треба передати державну виконавчу службу із системи виконавчої влади до системи судової влади [15]. При цьому висувуються цілком слушні аргументи про те, що такий крок дозволить судам краще контролювати роботу виконавців [16], відповідатиме підходам Європейського суду з прав людини, за якими виконання судового рішення вважається складовою частиною судового процесу [17]. За іншого підходу без зміни місця державної виконавчої служби у державному апараті, її пропонують усунути від примусового виконання окремих видів судових рішень, зокрема рішень, відповідачами у яких виступають посадові та службові особи [18]. Такий підхід також заслуговує на підтримку, оскільки ні виконавча служба, ні жодна інша особа не зможе примусити службовця виконати дію, якщо той відмовляється її виконати. Разом із тим, на нашу думку, варто зважити, чи потрібен державний виконавець для примусового

виконання судових рішень в адміністративних справах? Абсолютна більшість рішень (дій) можуть бути прийняті (вчинені) посадовими та службовими особами виключно особисто. Ніхто інший замість них ці обов'язки не виконає. Тому виконавча служба у таких випадках безсила.

Поряд із цими підходами можливий ще один, кардинально інший за своїм змістом підхід — наділити суд правом приймати рішення замість органу публічної адміністрації. Тобто до переліку способів захисту, які прямо передбачені ст. 162 КАСУ, можна включити ще один — про зміну правовідносин у випадках, передбачених законом. Цей спосіб захисту може бути як основним, так і альтернативним. У першому випадку права, які могли б виникнути у позивача на основі неприйнятого відповідачем акта управління, виникатимуть безпосередньо на підставі судового рішення. У другому випадку цей спосіб захисту буде субсидіарним до основного способу — зобов'язання відповідача прийняти рішення певного змісту — і вступатиме у дію тільки у разі, коли основний спосіб захисту виявиться неефективним.

Варто підкреслити, що право на зміну спірних правовідносин суд міг би використовувати лише у разі, коли така можливість буде прямо передбачена матеріальним законом. Проект змін до КАСУ, підготовлений членами Науково-консультативної ради при ВАСУ і оприлюднений 20.05.2009 р., передбачав таку редакцію відповідного доповнення: «*Поряд із постановою про зобов'язання відповідача вчинити певні дії суд у випадках, передбачених законом, може ухвалити постанову про врегулювання (встановлення, зміну чи припинення) правовідносин, яка підлягає виконанню у разі, якщо суб'єкт владних повноважень—відповідач такі дії у встановлені судом строки не вчинить*». До речі, подібні механізми існують у законодавстві Польщі та Австрії [19]; своєрідні моделі заміщення рішень публічної адміністрації рішеннями судів існують також і у ряді інших країн (Фінляндія, Італія, Іспанія [20]).

Проте, на нашу думку, у вітчизняних умовах такий підхід до проблеми буде помилковим. Судові рішення про зобов'язання посадових та службових осіб прийняти певне рішення (вчинити певні дії) залишаються невиконаними через те, що чинні в Україні заходи юридичної відповідальності не справляють на таких

відповідачів належного превентивного ефекту. Це означає, що кримінальна, адміністративна чи дисциплінарна відповідальність є недовірними не лише щодо публічної адміністрації; вони неефективні і щодо суддів також. Тому є загроза, що закон і далі не виконуватиметься, але тепер вже через зловживання з боку суддів. Тому, ми вважаємо, потрібно концентруватися не на передачі функцій від одного органу до іншого, а на реформуванні процедур притягнення до відповідальності і, перш за все, процедур кримінальної відповідальності.

Таким чином, з метою вирішення зазначених проблем, які виникають при виконанні судового рішення в адміністративних справах, доцільно докорінно реформувати вітчизняний інститут кримінальної юстиції, посилити можливість позасудових гарантій виконання (наприклад повноваження органів суддієвського самоврядування), усунути державну виконавчу службу від процедур примусового виконання судових рішень в адміністративних справах.

ПРИМІТКИ

1. Загальні доповіді держав-учасниць до VIII Конгресу Міжнародної асоціації вищих органів адміністративної юрисдикції на тему «Виконання рішень адміністративного суду», Мадрид, 2004 рік (General reports of congresses International association of supreme administrative jurisdictions VIIIth Congress, Madrid, 2004) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.iasaj.org/publi/f_set21.html

2. Онищук Н. Уровень исполнения судебных решений на Украине создает угрозу для национальной безопасности / Н. Онищук // Юридическая практика. — 2008. — 26 марта.

3. Аналіз роботи судів загальної юрисдикції у I півріччі 2009 р., підготовлений Управлінням вивчення та узагальнення судової практики Верховного Суду України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/8172674E75AC8280C2257664004B1FB6?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=8172674E75AC8280C2257664004B1FB6&Count=500&>

4. Прозорість та ефективність — два основних критерії у роботі Вінницького окружного адміністративного суду [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://voas.gov.ua/?action=news&id_news=96

5. § 45 Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Донченко проти України» від 05.04.2007 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/0/19618>

6. § 25 Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Калашников проти України» від 11.12.2008 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/0/19618>

7. Загальні доповіді держав-учасниць до VIII Конгресу Міжнародної асоціації вищих органів адміністративної юрисдикції на тему «Виконання рішень адміністративного суду», Мадрид, 2004 рік (General reports of congresses International association of supreme administrative jurisdictions VIIIth Congress, Madrid, 2004) [Електронний ресурс]. — С. 5. — Режим доступу : http://www.iasaj.org/publi/f_set21.html

8. Постанова ВАСУ від 20.02.2008 р. у справі № К-19462/06 // Єдиний державний реєстр судових рішень. — № 2125092.

9. Головатий Сергій. Верховенство права: український досвід / С. Головатий. — К. : Фенікс, 2006. — Кн. третя. — С. 15—17.

10. Загальні доповіді держав-учасниць до VIII Конгресу Міжнародної асоціації вищих органів адміністративної юрисдикції на тему «Виконання рішень адміністративного суду», Мадрид, 2004 рік (General reports of congresses International association of supreme administrative jurisdictions VIIIth Congress, Madrid, 2004) [Електронний ресурс]. — С. 19. — Режим доступу : http://www.iasaj.org/publi/f_set21.html

11. Загальні доповіді держав-учасниць до VIII Конгресу Міжнародної асоціації вищих органів адміністративної юрисдикції на тему «Виконання рішень адміністративного суду», Мадрид, 2004 рік (General reports of congresses International association of supreme administrative jurisdictions VIIIth Congress, Madrid, 2004) [Електронний ресурс]. — С. 21. — Режим доступу : http://www.iasaj.org/publi/f_set21.html

12. Інформаційний лист Вищого адміністративного суду України на адресу Голови Донецького апеляційного адміністративного суду від 21.05.2009 № 781/13/13-09 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://admindcourt.net/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=14>

13. Кузьмишин В. Виконання рішень суду суб'єктами владних повноважень: правовий та етичний аспекти [Електронний ресурс] / В. Кузьмишин. — Режим доступу : http://www.voas.gov.ua/?action=menu&id_menu=62&type=1&module=0; Государственный произвол: издевательство над судами // Судебно-юридическая газета. — 2009. — № 2.

14. Сельвортостов І. Практика роботи із забезпечення виконання рішень адміністративних колегій / І. Сельвортостов // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. — 2008. — № 3.

15. Шруб І. Н. Функціонування адміністративних судів в Україні: організаційно-правові засади та їх реалізація : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.07 / І. Н. Шруб ; Київський нац. ун-т внутрішніх справ. — К., 2009.

16. Самсін І. Виступ на польсько-українській правничій конференції «Зміцнення незалежності суддів як невід'ємна умова захисту прав людини та побудови громадянського суспільства в Україні» [Електронний ресурс] / І. Самсін. — Режим доступу : <http://www.kijow.polemb.net/index.php?document=1726>

17. Дзюбенко С. Коментар щодо ефективності системи виконання судових рішень в Україні / С. Дзюбенко // Український юрист. — 2009. — № 1—2.

18. Кузьмишин В. Зазнач. праця.

19. Загальні доповіді держав-учасниць до VIII Конгресу Міжнародної асоціації вищих органів адміністративної юрисдикції на тему «Виконання рішень адміністративного суду», Мадрид, 2004 рік (General reports of congresses International association of supreme administrative jurisdictions VIIIth Congress, Madrid, 2004) [Електронний ресурс]. — С. 9, 25. — Режим доступу : http://www.iasaj.org/publi/f_set21.html

20. Загальні доповіді держав-учасниць до IV Конгресу Міжнародної асоціації вищих органів адміністративної юрисдикції на тему «Правові та фактичні наслідки рішень адміністративного суду», Люксембург, 1992 рік (General reports of congresses International association of supreme administrative jurisdictions IVth Congress Luxembourg, 1992) [Електронний ресурс]. — С. 14, 22, 33. — Режим доступу : <http://www.iasaj.org/publi/doc/congres%20IV%20va.pdf>

Крупчан Александр, Перепелюк Владимир. Исполнение решений административных судов: проблемы и пути их разрешения.

Масштабы неисполнения судебных решений по административным делам настолько значительны, что представляют собой угрозу национальной безопасности Украины. Основной причиной системного неисполнения являются безответственность и низкая правовая культура тех органов и должностных лиц, которые по Конституции Украины должны были бы выступать гарантами надлежащего исполнения судебных решений. Противодействовать этому явлению следует, в первую очередь, путем коренного реформирования отечественного института криминальной юстиции.

Ключевые слова: решение административного суда; компетенция государственного исполнителя; уголовная ответственность.

Krupchan Alexander, Perepelyuk Volodymyr. Execution of the administrative court judgments: problems and ways of solution.

The scale of non-execution of the administrative court judgments is so considerable, that constitute a menace to the national safety of Ukraine. Basically it caused by irresponsibility and low law culture of government bodies and officials that must be the main guarantors of proper execution. Right counteraction to this phenomenon could be the cardinal revision of the domestic criminal justice.

Key words: judgments of the administrative court; law enforcement officer; criminal liability.